

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

10 soros hirdetés soronként 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egycsüő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 8.

Elfogtunk négyezer szerbet.

Sikerültek a német osztrák-magyar blok stratégiai tervai.

Páris környékét lerombolták a franciák.

Mai számunk főbb közleményei:

Győzelmes ütközetünk Mitrovicánál.**Elfogtunk a Timok hadosztályból ötezerszerbet****Páris körül rombolva védekeznek a franciák.****Lille kétszázmillió frank hadisértőt fizet.****Egységes operációs tervek szerint dolgozik a német és az osztrák-magyar hadsereg.****Dankl tábornok előnyomulása Lublin felé.****Elvették a Lemberg körül álló orosz sereget.****Nyolc napi elzárás rossz hírek terjesztése miatt.**

Páris agóniája.

Arad, szeptember 7.

A halálos beteget szokták olyasmivel hitegetni, amiben a hitegetők se hisznek. Franciaország ez a súlyos beteg. Anglia és Oroszország, miután alaposan elkéstek attól, hogy a pusztulásának elejét vegyék, hogy lábra állítsák, most a fantasztikus vigasztalások egész sorát adogatják be neki, hogy a kétségbeesését enyhítsék. Mert ez a kétségbeesés csakugyan rettentő és alapos. Párisnak küszöbön álló elvesztése nem egyszerű epizód és nem puszta „bluff”, ahogy egy merész nyelvű francia tábornok mondotta. Nemcsak a megalázás óriási súlyával nehezedik a revanche nemzetére. A francia főváros végül is a szívet, a vérkeringése középpontját jelenti az országnak. Az élet olyan megbénulása jár vele, amelyet Franciaország akkor se bírna el sokáig, ha hadserege ép és támadóképes lenne, ha a legbúsabb francia erődítések nem lennének rommá lőve és ha a francia nép nem viselné a kitörni készülő forradalom lázát. Ma még nem tudni, hogy a kemény és okos, minden lépését előre kiszámító német hadseregnek Páris után mi a cselekvési programja. De már azzal, hogy Páriszt megszállotta, leverhetetlen urává lett Franciaországnak. A Bordeaux-ba menekült francia kormánynak már igen szűk hatásköre jut, ha ugyan a francia nép jogos elégedetlensége egészen semmivé nem törli azt a kis hatalmat, amelyet önnét gyakorolni akarnak.

Hát jönnek a vigasztalások. Az egyik már erejét veszítette. Anglia a gyarmati katonák, indiai, egyiptomi, sőt canadai csapatok százezreit fogja a pontra szállítani. Ha Anglia mindonígéretét készpénznek lehetne venni, akkor is tömérdek idő telnék belé, a míg ezek a tarka csapatok megérkez-

nének és részletekben fölvonulnának. Most azután újabb biztatás jön: Anglia, Franciaország és Oroszország megegyeztek volna, hogy külön-külön egyik se köt békét Németországgal és az osztrák-magyar monarchiával. Ezzel mintha azt a paraszt közmondást mondaná Anglia és Oroszország a franciának: „amíg engem látsz, nem halsz meg.”

Hogy a békét egyszerre kötik meg, vagy részletekben, azt nem tudni. Az azonban kétségtelen, hogy a békét ez esetben az diktálja, a ki győz és az fogadja el, a ki nem tud ellentállani. Franciaország és Németország viszonya e tekintetben hamarosan megéri a békekötéshez, annál inkább, mert Franciaországnak az a reménye, hogy Oroszország letiporja Ausztria-Magyarországot és Németországot, egyre halványabb lesz. Hinterburg német tábornok hatalmas győzelmei mellett Dankl és Auffenberg a mi katonáinkkal egyre mélyebben járnak az orosz földön. Lublin, a melyet az oroszok új és új segítő-csapatokkal, kétségbeesett erőfeszítéssel védenek, nem sokáig állja az ostromot. Franciaország hiába várja a szabadtó orosz s ha akarná várni, nem lesz módja a várakozásra.

Anglia pedig téved, ha újra abba a helyzetbe képzelet magát, a melyet a balkáni szövetség és a törökök háboruja végén töltött be, a mikor ő irányította a békekötést. A békekötés nem tőle függ, annál kevésbé, mert a francia földön szenvedett súlyos vereségei után ehhez való tekintélye megszűnt. A béke a győzöktől függ, a kik ezt akkor fogják megkötni, a mikor — győzelmük teljes lesz, azokkal, a kiket a győzelem a földre tiport. Németországnak és a monar-

chiának az eddigi sikereken felül minden oka megvan arra, hogy a teljes, minden oldalon érvényesülő győzelemben bizakodjanak, sőt abban is, hogy e győzelem után sokkal hamarabb lehessenek a béke urai, mint azt Anglia hinni, vagy Franciaországgal elhitetni szeretné.

Az angol-francia flotta az Adrián.

(Nem mernek támadni az egyesült hajóhadak. — Dalmácia blokádja.)

Távíráti tudósítás.

Génuva, szeptember 7.

A Földközi-tengeren járó olasz hajók az alábbi következő hiteles adatokat közlik az Adriai tengeren hadműveleteket végző ellenséges hajóhadra vonatkozóan:

Az Adrián angol és francia egyesült hajóhad helyezkedett el és végez többé-kevésbé jelentőséges mozdulatokat, amilyen például az egyik cattarói régi erősség ártalmatlan bombázása volt.

A szövetséges flotta tizenhat páncélosból, kilenc cirkálóból és igen nagyszámú torpedóraszádból áll. A szövetséges hajóhadat a francia tengerészet főparancsnoka, Boué de La Peyrière admirális irányítja.

Az angol-francia hajóhad úgy helyezkedett el, hogy nagy távolságban Triesztől és Pola-tól jóformán az Adria egész hosszát elfoglalja, az olasz partok mentében és azokhoz közelebb. A flotta elhelyezkedése arra mutat, hogy az angolok és franciák nem szándékoznak megtámadni a monarchia északibb kikötőit, csupán az isztriai és dalmáciai partokat akarják blokád alá venni.

Az a hat hajó, valamint számos torpedónaszád, amely a cattarói D'Ostro erődöt bombázta, már augusztus 18-án elvált a flotta zömétől és azóta egyre a dalmáciai partok előtt cirkált.

Az említett hajókon kívül az angol-francia flottának több más hajója is az Adrián tartózkodik. Ezek a hajók az Otrantó-szoros-

ban vannak, Albánia és Dél-Olaszország között, ott, ahol a legkeskenyebb az Adriai tenger. Ezeknek a hajóknak egyetlen feladatuk az, hogy meggátolják az osztrák, magyar és német kereskedelmi hajóknak az Adria vizeire való befutását. Tengerészeti szakértők egybehangzó megállapítása szerint az angol-francia flottának egyetlen célja az Adrián most csupán annyi, hogy valamelyik szigetet birtokába vegye és ezzel a további hadműveletekhez mulhatatlanul szükséges bázist megszerezze.

Megbízható olasz források szerint abszolút bizonyosságú tény, hogy a hatalmas angol-francia flottának eddig semmit sem sikerült elérnie az Adrián a Zenta elstülyesztésén kívül.

Aradi iskolák a háborus helyzetben.

(A város a tanuló ifjúság érdekében.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, szeptember 7.

Csak a háboru és a vele összefüggő nagy kérdések érdeklik az embereket. Még a ma született csecsemőt is azzal a szemmel nézik, vajon mi lesz a világból akkorra, amikor ez az ártatlan teremtes katonaköteles sorba kerül. Az események sora, a legendák, a kis és nagy hazugságok végtelen ezredei mind-mind kapós anyagai az éhes füleknek és pletykára vágyó nyelveknek. A világ legunalmasabb témája, a közigazgatás is pezsgésbe hozza a vért, ha a háboru köré fonja az érdektelenségben elszáradt indáit. A közigazgatási bizottságok üléseit kellepe látni.

Milyen népesek, milyen nagy az érdeklődés irántuk. Az igaz, hogy most az egyetlen megnyilvánulásai a törvényhatósági autonómiának, mert nincs se bizottság, se közgyűlés, azonban ha a közigazgatási-bizottság tagjai ülésükben nem foglalkoznának olyan kérdésekkel, amelyek háborus vonatkozásai miatt érdeklik a közönséget, az ő közhasznú tevékenységét is por fedné ez alkalommal.

Ma azonban a mi a város életében történik, ugyszólván egyedül itt történik és ez a bizottság juttatja az ember eszébe, hogy a há-

boru mellett a normális polgári élet is folyik és bizonyítja, hogy a magyar polgárság a honpolgári kötelességek minden terén megfeszíti az erejét és vezetőink semmi tekintetben sem lehet az őket támogató tömegek ellen panaszkodók.

Tessék csak megfigyelni, hogy Arad városa közönsége milyen kifogástalanul teljesítette augusztus hónapban adózó kötelességét. Még a múlt esztendő augusztus havában sem fizettek annyi adót Aradon, mint ez évben jelentette Róka József kir. tanácsos pénzügyigazgató. Befolyt 444049 korona egyenes adó, ez 233065 koronával több, mint 1914 július havában, az igaz, hogy adónegyed volt, azonban 44 ezer koronával nagyobb az összeg, mint 1913 augusztus hónapjában.

Nem igen örvendetes Tisch Mór dr. főorvos jelentése. Az egészségügyi viszonyok nem voltak kedvezőek. Megjegyzendő, hogy ennek az alakulásnak a háboruhoz semmi köze nincs. Semmi olyan jellegű betegség a városban nem volt megállapítható, amely a háboru veie járója gyanant lenne megnevezhető és ezért joggal remélhető, hogy a köztisztasági intézkedések még szigorubb végrehajtása és főleg a közönség okos viseelkedése, a gyümölcsösei való visszaélésnek elkerülése, a tisztálkodás és mértékletesség gyorsan megjavítja a viszonyokat.

Azonban minthogy a közegészségügy terén soha sincs vége e tennivalóknak és sohasem lehet azt mondani, hogy javítás már nem lehetséges. Múlek Lajos dr. néhány anomáliára hívta fel a hatóságok figyelmét és kérte, hogy szigoruan tartsák el az üzletekből a szennyviz kiöntését az utcára és a bérkocsisoknak, hogy egyes körösmák előtt, hosszabb ideig aüdögáának fogatják, míg ők ital mellett kaszinóznak. Az elnöklő főispán is helyeselte Múlek dr. figyelmeztetését és a főorvos ki is jelentette, hogy a rendőrség figyelmét felhívja az elhangzottakra. Varjassy Lajos polgármester bejelentette, hogy felhívta a főkapitányt, hogy ott, ahol nagyobb katonai beszállások voltak, tétess meg a szükséges intézkedéseket a tisztogatásokra.

A tanuló ifjúság oktatása foglalkoztatta ezután a bizottságot, mert noha általános elv, hogy

A Visztula és Dnjeper völgyében.

(Ahol két hét óta tart a harc.)

A világ legnagyobb esatájának színhelye — hol immár tíz nap óta küzd az osztrák-magyar hadsereg a milliányi orosz hadsereg ellen — tudvalevőleg a Visztula és a Dnjeper között terül el. Miután csapataink az északról délkeletre húzó galíciai határhegyláncot átlépték, győzelemről-győzelemre sietnek előre. Keleten Varsó a cél, délkeleten Brest Litovszk, hogy Rovno-n keresztül a Dnjeper völgyét elérjék. E több kilométernyi harci arénának közepette a Poljesje, melyen keresztül a Pripet hőmpolygati piszkosan sárga hallámit. Kelet felé irányuló felső folyása tisztára mocsar; a tavaszi áradásból visszamaradt lápok csak alig-nyugig váltakoznak itt-ott a kiszáradt mocsarak helyéa viruló növényzettel. Sehol falu, sehol templom, csak elvélve akad egy-egy házcsoport, mely azonban piszkos egy-két utcájával nem érdemli meg a falu nevet. Az a kevés nyomorult paraszt, aki itt él, tözeg-gyűjtésből tengeti életét s állandóan ki van téve a veszélynek, hogy ott pusztul el az ingovány között.

A Poljesje-nek nevezett mocsárövet csak egyetlen vasutvonal szeli át Richehica-nál. Ezen a vonalon vezették az oroszok csapataikat a harcra s ezek a csapatok most a mocsárövtől délkeletre Volhyniában táboroznak. Am kérdés, hogy ezt az utat visszavonulásukhoz hasz-

nálják-e majd? Seregeink ugyanis bele fogják kergetni őket a mocsarakba, ha csak meg nem adják magukat — ahogy az eddigiek is tették. Egyébként keleten is, a Poljesje és a Visztula között is ilyen sivár, ingoványos föld húzódik csak a galíciai határon kezdődik a hegylánc körülövezte síkság. Itt fenyőerdők s szegényes veteményes rétek váltakoznak a mocsárral s itt már apróbb falvak is található, szürke faházikkal. Lengyel parasztok, szegényes ruházatban dolgoznak a földeken, míg másutt óriási, de sovány marhacordák legelésznek a sovány réteken. Ez a lublini síkság képe. A mi seregeink győzelmei annál nagyobb súlylyal esnek a mérlegbe, mert itt a seregek ellátása, élelmezése óriási akadályokba ütközik. Az egyetlen vasutvonal Lembergől Somostjen át vezet Lublinba és Cholmba. Ezekon kívül csak a Bug folyó felső folyása és az — igaz két kilométernyi széles — Visztula jöhet számításba, melyen esónakon elég nagy mennyiségű élelmet lehet szállítani. A Visztula medre ugyanis itt meglehetősen mély. Ellenben az országutak igen rosszak s esőzések idején az agyagos, mocsaras ut sártengerré válik. A mi kitűnően szervezett hadseregünk azonban úgy segített magán, hogy az operáló seregetestek mögött óriási raktárakat tart fönu. Segíti az élelmezést az is, hogy élő marhát kielégítő mennyiségben lehet harácsolni a lengyel nagybirtokosok birtokairól. A kisbirtokosnak s a parasztnak ugyanis magának nincsen semmije; egyetlen tápláléka a sör és étel a „kvasz”, mely a sörhöz hasonló valami.

Egészen mások a viszonyok az osztrák-magyar orosz harcra keleti részén. Az osztrák

területen levő forrásvidéke a Bugnak erősen erdős s ez a dombvidék kelet felől csatlakozik a Dubno körül elterülő dombvidékhez, mely már az orosz csapatok operálásának színhelye. Ez a vidék vezet be délkelet felé Oroszország gazdag magtáráiba, a Dnjeper völgyeibe, sőt az alsó Bug és Dneszter völgyeibe is. Itt már nagy, 200—300 házból álló falvak sorakoznak egymás után s ezekben a sokszor csak rongyos, de többnyire faszindelyes házakban nagy készletek vannak felhalmozva. — Az aratás, sőt a behordás is be van már legnagyobb részt fejezve; a kövér levegőkön jól hizott marhák legelik a buja füvet s nagy csordákban legelésznek a lovak is. Itt már kisorozok laknak, ezek a tipikusan alacsony, zömök testű emberek; vastagnyakuak, kisorruak, nagyszájuk: hajuk színe sárga, mint a szalma s kekrekre van körülnyirva. A kisorozban nincs meg az a nyugtalan nomád vér, mint a nagy-orozban; ez a fajta jámborabb és jobbindulatu, mint a moszkovita — jogérvete — ezzel épen ellentétben — nagyon ki van fejlődve. Nyugodt, hallgatag, munkás emberek, akik jól élnek a föld gazdag hozadékából s így jobban is csüngenek a földön. Nekünk mindenesetre kedvező, hogy ez így van, mert itt legalább mindent megtalál a hadvezetőség, amire szüksége van. Ha még sikerülnie fog ezt a pár határerődöt is megvernie, ami utját állja és megveri az orosz derékhadat is, ahogy a szárnyukat leverte, akkor nyitva előtte az ut — a „szent Oroszország” legbensőbb belsejébe.

a tanév szeptember hónapban megnyiljék, kérdés, hogy iskolahelyiségek hiányában megvalósítható lesz-e.

Müle Lajos dr., tekintettel arra a nagy érdekre, amely különösen a középiskolák felső osztályaiba járó ifjuság jövője miatt fűződik ehhez a kérdéshez, arra kérte a polgármestert, hogy úgy ó, mint a tanács kövessenek el mindent, hogy különösen a főgimnázium és főreáliskola találjanak legalább megközelítőleg megfelelő helyiségeket, mert kívánatos, hogy az érettségi előtt álló ifjuság ne veszítsen egy esztendő és a tanítást okvetlen meg lehessen kezdeni. Az említett intézetek igazgatóival érintkezett és azok is azt a véleményt fejezték ki, hogy csak a város segítségével lesz megoldható a tanterem kérdése. A tanácsnak is érdeke, hogy az iskolák működhessenek és ezért bizonyára megtesz mindent, hogy alkalmas helyiségeket keressen a gimnázium és reáliskola céljaira. Ha csak annyit lehet elérnie, hogy úgy, mint az elemi iskolákban, amerikai rendszer szerint, váltogatva lehessen egy osztályban előadást tartani, akkor is jó lesz.

Varjassy polgármester kijelentette, hogy szívesen tesz eleget minden kívánságnak, mert a város érdeke is az, hogy minden iskola megkezdhesse működését. Tudomása szerint a gimnázium a katolikus kör helyiségeit bérel, míg a reáliskola a szabadműves páholy házában kap tantermet. Ha ez azonban nem lenne elég, akkor, úgy tudja a Károlyi Gyula gróf által a alkotmány-párt céljaira bérelt helyiségek is rendelkezésre állnak. A tanács különben a hét folyamán foglalkozik a kérdéssel és akkor a középiskolák helyzetét is fontolóra veszi.

Kehrer Károly kir. tanfelügyelő kijelentette, hogy az elemi iskolák megnyitása sem megy majd olyan simán, mint gondolják, mert a belvárosban mind több és több iskolát foglal le a katonaság. Elfogadható ekszpediensnek gondolná azt, ha a kereskedelmi iskola mellett levő internátust ez évben nem nyitnák meg, hanem a tanulókat magánházaiknál helyeznék el és a felszabaduló termeket iskoláknak használnák fel.

Az ezme tetszett és a bizottság megfontolásra a polgármester figyelmébe ajánlotta.

A főgimnázium még nem talált elegendő számú helyiséget, ahol tanulóit elhelyezhetné.

— Mindössze egy termünk van csak — mondotta az Aradi Közlöny munkatársának Burián János főigazgató — a konviktus épületében s most keresek egyéb termeket, de egyelőre alig van kilátás rá, hogy találjak. Pedig csak néhány teremre volna szükség s akkor délelőtti és délutáni oktatással, a parallel osztályokat összevonva, meg lehetne kezdeni a tanítást. Amíg megfelelő hely nincsen, addig persze szó sem lehet az oktatás elkezdéséről.

A felsőbb leányiskola talált már helyet. Négy terem az Autonóm Katolikus Kör engedett át, kettőt pedig az Arad Csanádi Egyesült Vasutak.

— Most folynak a beiratások intézetünkben — mondotta Gutta József igazgató — néhány napot igénybe vesznek az előkészületek és berendezkedések s a hónap közepe felé reáliskolák megkezdhetjük a tanítást. Csak délelőtti lesz oktatás, mert a délutáni órákban a katolikus kör helyiségeire szükségük van a tanároknak.

Volt aradi ujságíró a harctéren.

(Érdekességek a szerbiai harcokról. — József főherceg a katonák között.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Az Aradi Közlöny volt színházi kritikusról már tíz nappal ezelőtt jelentettük, hogy mint tartalékos hadnagy küzdött a szerbiai harctéren és a kimerültségtől csaknem eszméletlen állapotban került haza, Szabadkára. Rövid pihenő szabadság után ismét visszament ezredéhez és most lent van a határszélen, Szerbiával szemben, onnét írt ma levelet; ebből közöljük ama részt, amely se hadititkot nem tartalmaz, sem pedig csapatmozdulatot nem árul el, tehát nyilvánosságra hozása nem tilos.

Augusztus 14-én — írja — délután egy órakor érkezünk szerbiai területre két és fél napos szakadatlan mars után. Itt azzal fogadtak bennünket, hogy az ellenség támadólag közeledik a város felé, amit vissza kell venniünk. Én adjutánsa voltam a zászlóaljparancsnoknak és mindenütt vele lovagoltam elől. Rekenő hőségben tettük meg aztán az utat tovább gyalog a város határában a kukoricások között. A rajvonat szélesre fejlődött ki, de nem egyforma tempóban. Egyszerre csak egy tisztásra kerülünk; elől az őrnagy és én. Akkor láttuk, hogy veszettül lövöldöznek ránk. Levettük magunkat a földre s onnét tüzeltek a mieink is. Vagy másfél óráig maradtunk fekvő helyzetben állandó gépfegyver tüzből. A golyók százával súvítettek el a fülem mellett, a fejem fölött. A csapat többi része hátramaradt, amire az őrnagy hátrálást vezényelt. Ez a legborzalmasabb helyzet, mert az ember a tüzből tehetetlenül megy hátra, s közben kettős golyózápor követett bennünket. Most jön az én ügyem, az úgynevezett hőstett. Szívem majdnem a torkomban volt már a kimerültségtől, amikor az őrnagy azt mondta, hogy menjek el segítségért. Egy káplár támogatásával gyilkos tüzből tettem meg visszafelé ugyanazt az utat, amit már egyszer végigszenvedtem. Nem volt levegőm, a torkom, a szájam teljesen kiszáradt. Ha nincs mellettem a káplár, egyetlen lépést se tudtam volna tenni. Végre elérkeztem a generálshoz. Levegő után kapdosva, a kimerültségtől csaknem hebegve jelentettem a miénk helyzetét. Azután, mint valami hullá, összeestem. A többit már csak az orvosoktól tudom. A generális a tiszték jelenlétében megdicsért. Két embert adott mellém és ezek a szanitécokhoz vittek, ott hordágyra fektettek és bevitték a közös helyhez. Súlyos idegsokkot konstataáltak rajtam s két nagy adag morfium injekció után se tértem magamhoz, éjjel pedig súlyosbodott az állapotom. Azt hitték: komoly idegkatasztrófa ért. Szombaton, 16-án reggel tértem magamhoz s akkor átvittek egy szlavoniai faluba, ahol József főherceg is tartózkodott. A fenséges ur hozzám jött s negyedóráig elbeszélgetett velem. Jegyzeteket is csinált elbeszélésemből és megfigyeléseimből, azután pedig csokoládéval kínált meg. Egyszóval: elbájosan kedves volt. Vasárnap 387 sebesülttel együtt Szalontára vittek, ahol augusztus 25-ig valahogyan rendbejött az egészségem és tuibe csülve az erőt, visszajöttem a csapatomhoz. Érdekes dolog történt a revolvérral. Utólag ugyanis konstataáltam, hogy minden löveg hiányzik belőle, tehát ugylátszik önkívületemben valamennyit kilőttem. Mondták is, hogy dacára rettenetes fáradságomnak, a

földön hasalva, elég jól találgattam a gaz szerbek között. Förtelmes, alattomos népség ez, nem érdemel kiméletet. Láttam például egy undorítóan megcsontított szakaszvezetőt, aki meg se sebesült, hanem élve csontkították meg a komitások. Ezek az igénytelen bitangok napokig élnek nyers kukoricán; két-két ember cipel egy láda töltényt és a fegyveren, köpenyegen, kanyársákon kívül más terhük nincs. A komitási gyáva, kétszintű, eldobja a fegyvert, ha szemben áll velünk, de hátul bombával fizet a jószágért. Legjobb meg sem kegyelmezni a becsuteleneknek, úgy, ahogyan a magyar, a cseh és bosnyák fiúk tettek velük... Ezek a gyerekek alaposan beléjük dolgoztak...

Most már csöndesebb napok vannak s csak a nagy víz tulsó oldalára küldött golyóink hoznak némi változatosságot egyhangú életünkbe.

Lublin.

Dankl tábornok győztes seregeinek fő célja.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Az érdeklődés középpontjába jutott az ősi lengyel püspöki székhely: Lublin, fővárosa a hasonló nevű termékeny területnek, mert az osztrák-magyar hadsereg nagy győzelme után a vert orosz seregek ebbe az irányba vonultak vissza és nem sok választ már el attól az időtől, amikor osztrák-magyar lobogó leng majd a lublini városházán. Orosz-Lengyelországnak Varsó és Lodz után ez a legnagyobb és legszébb városa. A tartomány gazdagon áldott földje fölött magasra csapnak már most a győzelmi öröm hullámai, mert a környéket majdnem kizárólag lengyelek lakják s körülbelül tizenöt ezren németek utódai azoknak az ősi letelepedőknek, akik mint a kultura zászlóvivői ugyanakkor nyomultak itt előre, mikor testvéreik megszerezték a porosz földeket a germánoknak. Lublin mindig kereskedelmi központ volt, amiért hogy ma is nagy kereskedelmi és ipari géppont, s így a város már korán jelentős helye volt a Kelet történetének. A gyönyörű építészeti alkotások, amelyek a mult tiszteletreméltó emlékeiként még ma is felülzárnyalják a modern építkezéseket, a legjobban bizonyítják ezt. Magasan a többi templomok felett, amelyeknek száma nagyobb egy tucatnál, kiemelkedik itt a 13. században épült ősi székesegyház, ott a régi, rombadólt kastély regél a büszke lengyel urakról, akik messze földnek parancsoltak innen. A négy kapu, melyek közül a krakói 1342-ből való, maradványa annak a körfalnak, amely a várost a Jagellók idejében várrá erősítette; az utcákról büszkén és hatalmasan tekintenek le barokk fasszádjai a nemesi sarjak palotáinak, amelyek között a Czatoryskiak, Potockiak s a többi híres családok tartottak egykor tündöklő ünnepélyeiket.

Mikor III. Boleszláv lengyel király 1139-ban az elődjei által szerzett lengyel királyságot négy fia közt felosztotta, a leg fiatalabb királyfi Henrik, Lublint és Sandomirt örökölte. A városra és a tartományra az ijedelem szörnyű korszaka következett. A tatár seregek, amelyek a 13. században előzönlöttek Kelet-Európát, elfoglalták Lublint is. S a mongolok mögött az oroszok jöttek, akik magukhoz ragadták a várost. Dániel orosz herceg 1241-ben befészkelte magát Lublinba és itt uralkodott. Mikor II. Vencelnek, a cseh királynak átadták Lengyelország koronáját is, fegyveres erővel kiűzte az országból az idegen jövevényeket és 1301-ben felszabadította Lublint. A város azonban továbbra is nagy veszélyeknek volt kitéve

az újból, meg újból előretörő tatárok részéről; 1344-ben megint elfoglalták és 1477-ben porig égették. A középső időszakban, a Jagellók uralma alatt érte el a város virágzása tetőpontját. Podólia, Wolhynia és Oroszország nagy termény és gyapjukereskedése itt összpontosult s így Lublin az ország legfontosabb kereskedelmi központja lett, a lengyel királyság délkeleti részének fővárosa. Már akkor 40.000 lakosa volt, az ősi lengyel kormányzásnak ez volt a székhelye, s csodákat meséltek Németországban a város fényéről és gazdagságáról. Ettől az időtől kezdve a város és a kerület a legszorosabban összekapcsolódott a lengyel királyság változó sorsával, az 1569-iki lublini országgyűlésen elhatározták, hogy Lengyelország és Litvánia egy állammá egyesülnek. A tatárok pusztítása után akkorra ismét felvirágzott a város, de régi fontosságát már nem érte el, még az oroszok uralma alatt sem, akik 1831. november 11-én foglalták el és megfosztották szabadságától.

Ujabb vonatok a Máv vonalain.

Részleges polgári személyforgalom továbbfelvétele.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Az alábbi vonalakon, melyeken már a polgári menetrend részben életbe lépett, a már közlekedőknél kívül még a következő vonatok közlekednek:

Szeptember hó 7-étől: A budapest-galánta-zsolnai vonalon Budapest-Zsolna között az 1402. és 1405. számú gyors és az 1408. és 1407. sz. személyvonat Galánta-Zsolna között az 1409. és 1410. sz. vonat. A marhegy-lipótvári vonalon az 5301. és 5302. sz. gyorsvonat. A galánta-azeredi vonalon az 5403. és 5404. sz. vonat. A zalaegerszeg-szentiváni vonalon a 6431-6716., 6715-6432., 6433-6718., és 6717-6434. sz. vonat. A csáktornya-varasdi vonalon a 6815., 6816., 6817., 6818., 6820., 6821., 6822. és 6824. sz. vonat.

Szeptember 8-tól kezdve: A budapest-bruck-királyhidai vonalon Győr-Bruck-Királyhida között a 6a és 6b, Bicskőtől Bruck-Királyhídáig a 14., Bruck-Királyhidától Budapestig a 15., Budapest-Bicsko között a 21., 24. és 27., Budapest-Győr között a 16., 13., Budapest-Komárom között a 18. és 17. sz. vonat. A Budapest-Marcheggi vonalon, Budapest nyugati pályaudvar-Dunakeszi-Alag között a 151., Budapest-Rákospalota-Ujpest között a 162., 163., 166. és 165. sz. vonat. Alábbi vonalakon, melyeken a polgári menetrendi vonatok eddig nem közlekedtek, folyó évi szeptember 8-tól kezdve a következő vonatok fognak közlekedni: A budapest-szeged-orsovai vonalon, Budapest-Orsova között a 703. és 704. sz. gyors-, a 709. és 710. sz. személyvonat. Budapest-Szeged-Temesvár között a 711. és 712. Budapest-Szeged között a 715., 714., 717., 720-732. sz. vonat. Budapest-Cegléd között a 6710., 6701., 714., 728., 727., Budapest-Monor között 724., 725., Budapest-Úttő között a 722. és 723. sz. vonat. Szeged-Temesvár között 720., 737., 738. és 736., Temesvár-Karásbés között a 743. és 744., Karásbés-Orsova között a 739. és 740. sz. vonat. A bécs-Orsova-szeged-rókus-vonalon az 5003., 5004., 5007., 5008., 5009., 5010., 5023. és 5024. sz. vonat. A zsolnok-kiskunfélegyházi vonalon a 4211., 4212., 4215. és 4216. sz. vonat, a kecskemét-szeged-vonalon a 4511., 4512., 4513., 4514. és 4516. sz. vonat.

A zsolnok-hódmezővásárhelyi vonalon, Szentmiklós-Hódmezővásárhely között a 4311., 4312., 4313. és 4314., Zsolnok-Szentmiklós között 4303., 4304. Szentmiklós-Hódmezővásárhely között a 4315. és 4316. sz. vonat.

A kiskunfélegyháza-orosházi vonalon a 4402., 4403., 4423. és 4424. sz. vonat. A Fábán-Árpáthalom vonalon a 6311., 6312., 6313., 6314., 6316. sz. vonat.

A mezőtúr-mezőhegyesi vonalon Mezőtúr-Mezőhegyes között 4611., 4612. és 4614. Mezőtúr-Orosháza között 4613. és 4616., Orosháza-Mezőhegyes között 4620., 4619. és 4621. sz. vonat. A kisszénás-kondorosi vonalon az 5711., 5712., 5713., 5714., 5715., 5716. és 5718. sz. vonat. A kiskunfélegyháza-kiskunhalasi vonalon a 6911., 6912., 6914., 6904. sz. vonat.

A szeged-rókus-szegedi vonalon a 4001., 4002., 4005., 4006., 4007., 4008., 4011. és 4012. sz. vonat. A szeged-nagybecskereki vonalon Szeged-Nagybecskerek között 4701., 4708., 4714., 4715. és 4717. Szeged-Karlova között a 4704., 4702., 4707. Karlova-Nagybecskerek között a 4706. sz. vonat.

A nagyikinda-karlovai vonalon a 4801., 4802., 4803., 4806., 4807., 4808., 4811. és 4812. sz. vonat.

A hódmezővásárhely-nagyszentmiklósi vonalon az 5111., 5112., 5113. és 5114. sz. vonat. A valkány-perjámos-temesvári vonalon a Valkány-Temesvár között 4911. és 4912. Valkány-Varjas között 4903. és 4904. Perjámos-Temesvár között 4905. és 4906. sz. vonat.

A nagyikinda-nyerői vonalon a 6511., 6512., 6513., 6514., 6515. és 6516. sz. vonat. Az arad-nagyikindai vonalon Arad-Nagyikinda között a 6701. és 6712. Arad-Perjámos között 6713. és 6714. Perjámos-Nagyikinda között a 6715. és 6716. sz. vonat.

A lovrin-zombolyai vonalon a 6801., 6802., 6811. és 6814. sz. vonat. A temesvár-nagyszentmiklósi vonalon az 5601., 5602., 5611. és 5612. sz. vonat.

A temesvár-báziási vonalon az 1801., 1802., 1805., 1806., 1809. és 1810. sz. vonat. A temesvár-buziáslúrdó vonalon az 5102., 5103., 5111. és 5112. sz. vonat.

A temesvár-módosai vonalon a 6101., 6102., 6111. és 6112. sz. vonat. A temesvár-máriaradnai vonalon az 5911., 5914., 5953. és 5964. sz. vonat.

Az arad-temesvári vonalon a 2002., 2003., 2004., 2005., 2008. és 2009. sz. vonat. A versec-marosillyei vonalon Versec-Lugos között az 5501., 5502., 5511. és 5512. Lugos-Marosillye között az 5503., 5504., 5505. és 5515. sz. vonat.

A széphegy-lieblingi vonalon az 5301. és 5312. sz. vonat. A vejsé-hokánbányai vonalon az 5401., 5402., 5403., 5404., 5411. és 5412. sz. vonat. Az oravicabánya-resicabányai vonalon a 7201., 7202., 7203., 7208., 7214., sz. vonat. A versec-küvevári vonalon az 5601., 5602., 5511. és 5612. sz. vonat. A petre-pancsóvai vonalon az 5701., 5702., 5711. és 5714. sz. vonat.

A karasjászenő-stájerlakaninai vonalon az 5801., 5802., 5804., 5813., 5814., 5815., 5816., 5892., 5897. sz. vonat. A zombolya-nagybecskereki vonalon a 6007., 6004/6003., 6002/6001., 6012/6011., 6014/6013. sz. vonatok. A zombolya-nagybecskereki keskeny vágány vonalon a 4611., 4612., 4613., 4614., 4667. és 4668. sz. vonat.

A nagybecskerek-pancsóvai vonalon a 6201., 6202., 6211. és 6212. sz. vonat.

A torontátszécsány-verseczi vonalon a 6301., 6306., 6311. és 6312. sz. vonat. A torontátszécsány-alibunári vonalon a 6401., 6404., 6411. és 6412. sz. vonat. A számos-antalfalvai vonalon a 6513., 6514., 6515., 6516. sz. vonat. A budapest-zemuni vonalon Budapesttől Szabadkáig az 1202. onnan a 904. Ujvidéki el- lenirányban Ujvidéktől Szabadkáig a 903., onnan Budapestig az 1201. sz. gyorsvonat Budapest-Ujvidék között a 910., 911., Budapest-India a 907. és 908.

Budapest-Kunszentmiklós-Tas között a 920. és 917. b. sz. vonatok. A budapest-szabadka-bosznabródi vonalon Budapest-Bosznabród között az 1201. és 1202. sz. gyorsvonat. Szeged-Rókus-Szabadka-Bosznabród között az 1208-1242-1232, 1223-1241-1207. Szabadka-Dálya között 1210. és 1205., Szabadka-Zombor között a 1214. és 1219., Dálya-Bród között 1909. és 1906., Vinkovce-Bród között 1226. és 1209. sz. vonat. A szeged-rókus-szabadka-ujdombovári vonalon Ujdombovárról Szeged-Rókusra az 5403. Szeged-Rókus-Sza-

badka között az 5409., 5414., 1208., 1210., 1205., 1214., 1207., Szabadkáról-Ujdombovárra az 5406., Szabadka-Bátaszék között 5416., 5417., 5418. és 5407. sz. vonat. A kunszentmiklós-tass-dunapataji vonalon az 5011., 5012., 5013., 5016. sz. vonat. A kecskemét-fülöpszállási vonalon az 5112., 5113., 5116. és 5111. sz. vonat. A kiskőrös-kalocsai vonalon az 5202., 5203., 5204. és 5205. sz. vonat.

A kiskunhalas-regőcezi vonalon az 5312., 5315., 5313. és 5316. sz. vonat. A nagyfénycsantavéri vonalon az 5911., 5914., 5913. és 5916. sz. vonat. A bácsfeketehegy-szegnegy-ujpalánka az 5511., 5512., 5515. 5516. sz. vonat. A szabadka-gombosi-ujpalánka vonalon az 5602., 5603., 5606. és 5601. sz. vonat. A bácsordos-ujpalánkai vonalon az 5712., 5713., 5716., 5715. sz. vonat. A zombor-óbecsei vonalon a 4402., 4403., 4411. és 4404. sz. vonat. A baja-zombor-ujvidéki vonalon Baja-Zombor között a 7107., 7114., 7111., 7108. Zombor-Ujvidék között a 7106., 7105., 7102., 7103. sz. vonat.

A szabadka-zenta-ujvidéki vonalon Szabadka-Óbecse között 4304., 4303., Szabadka-Ujvidék között a 4310. és 4305., Óbecse-Ujvidék között a 4302., 4311. sz. vonat. Az ujvidék-beccini vonalon az 5811. és 5814. sz. vonat. Az ujvidék-vaskapu-utleti vonalon a 4611-4614., 4613. 4612., 4601-4604., 4603-4602. sz. vonat. A baja-bezdán-zombori vonalon a 6111., 6114., 6113. és 6116. sz. vonat. A zombor-apatin-szondi vonalon a 6221-6212., 6211-6222., 6223-6214., 6215. 6226. sz. vonat. A szeged-rókus-horgos zentai vonalon a 6612., 6601., 6604. és 6611. sz. vonat. A bátaszék-sarbovárdi vonalon a 6003., 6002., 6005. és 6604. sz. vonat.

Az ujdombovar-dályai vonalon Ujdombovár-Dálya között az 1903., 1909., 1905. 1907., Ujdombovárról Eszékig az 1910., Ujdombovár-Pécs között 1912., 1907., Pécs-Dálya között 1942., 1941., Pécs-Osijek között 1911., 1918., Osijek-Dálya között 1914., 1906. 1913. sz. vonat.

Az indija-vinkovcei vonalon a 7301., 7302., 7303. és 7304. sz. vonat. A ruma-vrdnaki vonalon a 7468., 1469. sz. vonat. A ruma-kienaki vonalon a 7511., 7516. sz. vonat. A borovoracai vonalon a 7901/7902., 7913/7914. 7915/7916., 7903/7904. sz. vonat. A borovo-vukovari vonalon a 7924., 7921., 7924., 2923., 7928., 7929., 7936. és 7935. sz. vonat. A vinkovce-bickai vonalon a 8011., 8012., 8016. és 8015. sz. vonat.

Az osijek-ujkapella-batrinai vonalon a 7602., 7601., 7612., 7663., Osijek-Nasic között a 7611. és 7604., Pleternica-Batrina között a 7616. és 7615. sz. vonat. A pleternica-pozegai vonalon a 7701., 7702., 7713. és 7614. sz. vonat. Az osijek-striz-urpoljei vonalon a 7801., 7802., 7814. és 7813. sz. vonat. Az osijek-zupanjei vonalon a 8101/8113., 8114., 8112., 8111., 8116/8104. sz. vonat. A striz-urpolje-samacai vonalon a 8211., 8212., 8213. és 8314. sz. vonat. A siklós-kisköszegi vonalon a 8301., 8312., 8313., 8302., Siklós-Baranyavár között a 8314. és 8311. sz. vonat. A siklós-baresi vonalon a 8412., 8411., 8414. és 8413. sz. vonat. Siklós-Harkányfürdő között a 8416., 8417., 8422., 8418., 8419., 8424. és 8427., Siklós-Selye között a 8402., 8401. sz. vonat.

A pécs miholjaci vonalon a 8514., 8507., 8508., 8509., 8510. és 8513. sz. vonat. A zagreb-bródi vonalon az 5805., 5808., 5807. és 5810. sz. vonat. A sunja-doberlini vonalon a 6002., 6012., 6013. és 6001. sz. vonat. Az úszög-barcsi vonalon az 5001/2., 5011/12., 5007/5008. 5009/5010. sz. vonat. A szentlőrinc-nasici vonalon az 5112., 5101., 5102., 5111. sz. vonat. Slatina-Nasic között az 5104., 5165. sz. vonat. A pécs-bátaszéki vonalon az 5201., 5203., 5204. és 5261. sz. vonat.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámjai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	237
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

Páris népe fut...

— Harminc kilométer körzetben minden házat leromboltak a francia főváros körül. — A szomorúságok városa. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, szeptember 7.

Budapest. (Távirati Iroda jelentése cenzurálva.) Genf. Páris katonai kormányzója folytonosan ingyenes vonatokat indít határon levő tartományokba. Nem csupán párisiak, hanem Páris környékén lakók is menekülnek, mert a kormányzó harminc kilométeres körzetben kiűrtette az összes házakat és kiűrtetésük után lerombolta azokat. A rendőrfőnök parancsára pedig Páris védelmi vonalán a kapuk legnagyobb részét bezárták.

Bordeaux. (Cenzurálva.)

A Times jelentése szerint Boulognet nyílt városnak jelentették ki. A calaisi prefektus felszólítja a lakosságot, hogy németek megjelenésére ne meneküljenek el.

Budapest, (Cenzurálva.)

A Budapesti Tudósító jelenti, hogy Pegoud aviatikus tegnap megjelent Brüsszel felett és sok ezer cédulát dobott a városba. A cédulákon közli, hogy a franciák nemsokára felszabadítják.

Bazel. (Cenzurálva.)

Belfort irányából heves ágyudörgés hallható, St.-Ludvigon és Lüneburgon át igen sok francia foglyot és sebesültet szállítanak.

Rotterdam. (Cenzurálva.)

Számos fogoly hajón elhagyta Antwerpen, mely nyugatról, lassanként izolálódik. Termont elesett, miután belgák a hidat felrobbantották. A város több helyen ég.

Tegnap német léghajós bombát dobott Centre.

Páris világvárosi lármája, amely ilyenkor kora ősszel a legtombolóbb, most elmúlt. Még a kimerülhetetlen „camelot“-k is hallgatásra vannak ítélve, a praefektura ugyanis megtiltotta, hogy a rikkanások az újságok címeit, vagy az egyes cikkek címét hangosan kiáltás. Az óriási város idegessége oly nagyfokú, hogy már a megszokott mindennapi lármát sem viseli el. A legtöbb fizlet zárva van, a gyárüzemek szünetelnek. A lakóság készülődik a nagy kivonulásra Párisból.

Tudvalevőleg a városi tanács elnöke kiáltvány útján azt a tanácsot adta a lakosságnak, hogy az ostrom idejére gyermekeiket és feleségeiket vidéken helyezték el. A kiáltvány szerint ez az intézkedés „nem szükséges, de okos“. A párisiak el is fogadják a jó tanácsot, s aki csak teheti, családjával együtt menekül a fenyegetett városból, amelynek határában már német lovasok cirkálnak. A párisiak menekülése számára a vasutársaságok különvonatokat indítanak, amelyek zsúfolva vannak gyermekekkel és asszonyokkal. Párisban, a nők városában rövid időn belül talán már nem is lesz egyetlenegy asszony sem.

A halálos csend, a menekülés s a mindennap megjelenő német léghajók nyomják rá Párisra bélyegüket. A merész német pilóták minden nap, pontosan megjelennek. Este hat óra tájban hirtelen benépesednek Páris utcái. Az ablakok, a házak balkonjai kíváncsiakkal vannak tele. Most egy német aeroplán látható a távoli horizonton. „Galamb“ típusu, de görbe szárnyaival, legyező alakú farkával inkább óriási héjához hasonlít. Távesővel az apokaliptikus madár minden mozdulatát meg lehet figyelni. Most a „Place de l'Opera“ fölött lebeg körülbelül ezer méter magasságban. Most a Szajna

felé tart, most hirtelen megváltoztatja irányát, mintha veszély fenyegetné valamerről s a bulvárok mentén az északi pályaudvar felé repül. Szalatt mindenünnen fegyverropogás hallatszik. Aki csak löni tud, célba veszi a repülőgépet. A héja azonban nyugodtan tovább repül. Ezalatt a félóra alatt, míg az aeroplán felderítési repülését végzi, minden párisi „magasan hordja az orrát“. Végre a német pilóta bombát dob le, amely — mint később megtudjuk — egész a Trocadero mellett robbant fel s két asszonyt megsebesített. A publikum körében nyugtalanság vesz erőt s amikor az első bombát a többi követi, rémülten a házakba menekül. Kissé veszedelmes dolog most Párisban este hat óra tájban sétálni.

A Louvre igazgatósága különben bölcs előrelátással már három hét előtt védelmi intézkedéseket tett a német légi flotta megjelenésére számítva. A Louvre páratlan műkincesit biztos helyre helyezték. A milói Vénuszt, amelyet az 1870-iki ostrom alkalmával egy pincében dugtak el, most páncélszobájában őrzik. A Giocondát ismeretlen helyre rejtették el. A görög szobrokat homokkal teli zsákokba dugták hogy a bombaszilánkok meg ne sértsék őket, végül a felső emeletek galériáit egészen kiüresítették.

Ezek Páris külsőségei az ostrom előtt. De a néplélek az forrong. A néphangulat nem ismeri a menekülés különvonalait, nem a műkincesek acélszobáit. Azok az úrurak, akik most Bordeauxban a „nemzeti védelmet“ intézik, nemsokára keserves napokra ébrednek.

Berlin (cenzurálva.)

A németektől elfoglalt Lille város kétszázmillió hadisarcot fizet.

Lille, a Noro francia departement fővárosa, a Deule mellett, két vasuti vonal találkozásánál fekszik. Los és la Madeleine külvárosaival együtt közel háromszázezer lakosa van. A legelső francia iparvárosok egyike, nem kevesebb mint nyolevan gyára foglalkozik csak len és kenderfeldolgozással. Jelentékeny pamutipara mellyel hatvan gyár foglalkozik, olajpréselő és finomító gyára is van s számos gép és vasgyára. Van egy katolikus egyeteme és egy állami négy fakultással, összesen körülbelül 3000 haligatóval. Képtárában a legkiválóbb fiamand mesterek, Van Dyck, Jordans, Rubens, Stuerbouts vannak képviselve, a Vicar muzeumban Rafael néhány alkotása foglal helyet. Könyvtára több, mint 150,000 kötetet foglal magában. Érdekes, hogy Lille, amely a burgundi grófok székhelye volt, régebben a Habsburgok birtokába tartozott s 1667-ben a Franche comteval együtt foglalta vissza XIV. Lajos. Lille-t először Vauban, a várépítés mestere erősítette meg.

Menekülés

a „Wacht am Rhein“-nal.

(A „Goeben“ és „Breslau“ csellegása. — A német himnusz a tengeren.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Ma érkezett berlini lapok egy Messinából Stockholmba érkezett svéd úriemhernek elbeszélését közlik, amelyet az „Stockholms Dagblad“ című lap munkatársa előtt mondott el és érdekesen leplezi le azt a cselt, amellyel a Goeben és Breslau német hadihajók tuljárták az angol csatahajók parancsnokainak eszén és megmenekültek.

— Goeben és Breslau — mondja a svéd — mint ismeretes, augusztus negyedikén Agirban Bone városát bombázták és ezután költöztek utjukat. Minthogy angol hajók üldözték őket, a messzinai szoroson át a messzinai öbölbe menekültek, ahol az ott horgonyzó német hajókról szemet vettek fel. Ez augusztus 6-án reggelén volt. A Messzinából kivívó mindkét vizitát erősen őrizték az angol hadihajók, északon Cap Fárónál négy ellenséges cirkáló, délen Reggio előtt három csatahajó zárta el az utakat. Goeben és Breslau estig csendben voltak az öbölben. Mikor sötét lett, elhatározták, hogy kísérletet tesznek a kitörésre, vagy legalább is nagyon drágán adják meg magukat. Az volt a terv, hogy az éjszakát használják ki, mert a következő napon a két német hajónak le kellett volna szerelnie. A németek cselhez folyamodtak.

— Az éj leple alatt a két hajó kisiklott az öbölből, mialatt a zenekarok a hajókon a Wacht am Rheint játszották. Északnak, a rendkívül keskeny csatornának vették az utukat s ez az út arról nevezetes, hogy úgy félnek tőle a hajósok, mint a haláltól, mert minden talpalatnyi terület ezer veszedelmet rejteget. A német dalnak hangjai messze hangzottak az éjszakában s igen jól hallották azokat az angol cirkálókon. Az angolok legnagyobb ódálkozására a hangok mindig közelebb jöttek. A déli irányban leselkedő csatahajók is figyelmesek lettek a dalra és óvatosan északra kémleltek, hogy elvágják a németek visszavonulását s lehetőleg segítségére siessenek délen álló bajtársaiknak.

— Egyszerre csak a zene a nyugati partok felé távolodott. Az angolok rögtön működésbe hozták fényzőőrákat, kereszték a két német cirkálót, de ezek már eltűntek, nem voltak találhatóak. A német tengerészek csele sikerült. Mikor ezt felfedezték, akkor azok már az angol ágyuk lőtávolán jóval kívül voltak. Hangtalanul, mint az árnyékok eloltott lámpásokkal surrantak át a déli vizitaton és pedig annyira közel az angol csatahajókhoz, hogy a csendes éjszakában hallották az angol hajók gépeinek zakatolását.

— Hogy történhetett ez? Miután a Goeben és a Breslau elhagyták északi irányban a messzinai öblöt, a zenekarokat egy gőzcsónakba rakták át és ezek egy ideig még folyton a Wacht am Rheint fujva északnak folytatták az utat. Miután meggyőződtek arról, hogy az angolok felültek a cselnek és a két német cirkáló már biztonságban van, Sziciliának egy másik részén ismét partra szálltak. A Goeben és a Breslau azonban megváltoztatta útját, délnek fordult és pedig egy sokak által még nem ismert, veszedelmes csatornán, amely a legutolsó nagy messzinai földrágás alkalmával keletkezett. Észrevétlenül surrantak el a három angol hajó mellett és folytatták utjukat az éjszakában.

Törvényszéki főtárgyalás háborus világban.

(Egy katonaköteles esküdt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Ma folyt le az aradi törvényszéken a szeptemberi esküdtzéki ciklus első főtárgyalása, a mely elé bizonyos várakozással tekintettek nemcsak jogászai körök, hanem a közönség is. Kétséges volt ugyanis, hogy meg lehet-e tartani egyáltalán az esküdtzéki tárgyalásokat, mert valószínű volt, hogy a beidézett tanúk egy része katonai szolgálatot teljesít s így a törvényszék előtt nem jelenhet meg s ugyanabból az okból kétséges volt, hogy magát az esküdtzéket meg lehet-e alakítani.

A mai tárgyalás beigazolta, hogy az e tekintetben táplált aggodalmak túlzottak voltak. Kiderült, hogy a kisorsoltak közül csak egyetlenegy, Winkler Árpád teljesít katonai szolgálatot s így a többi a megjelenésben akadályozva nincs. A főtárgyalásra beidézett tizenöt megyei földmives közül egy sem maradt el.

Az esküdtzék szándékos emberöléssel vádolt Lulusa Mojsza szelezsei erdőőr ügyét tárgyalta. Lulusa 1914. április 4-én reggel nyolc és kilenc órakor a volt urbéres közönség erdejében vadász fegyverével agyonlőtte Olár Iszaj szelezsei földesgazdát.

A vádolt beismerte, hogy agyonlőtte Olárt, de azzal védekezett, hogy tettét önvédelemből követte el. Olárnak joga volt ugyan az erdőbe járni, mintán neki is volt egy erdőjárandósága, de csak a hét bizonyos napjain. Olár azonban máskor is bejárt az erdőbe s lopkodta a fát. Emiatt ő feljelentette Olárt, akit a főszolgabíróság el is ítél. Olár ekkor megfenyegette:

— Megállj, majd leszámolok én még veled!

Április negyedikén Lulusa ismét tetten látta Olárt, aki erre az erdőre támadt. Dukodás közben használta azután fegyverét Lulusa.

A kihallgatott tanúk valamennyien igazolták Lulusa vallomását s elmondották, hogy Olár izgága ember volt, aki mindenkibe ok nélkül belekötött.

A bizonyítási eljárás befejeztével a bíróság a kérdéseket fogalmazta meg, majd Bittó József táblabíró, főtárgyalási elnök a tárgyalást holnap délelőtre halasztotta. Érdekes, hogy a vádlottak, aki 37 éves s népfelkelésre kötelezett, ha felmentik, vagy nyolc hónapnál enyhébb büntetéssel sujtják, azonnal be kell vonulnia a katonasághoz. A szeptemberi ciklus különben ezen az ügyön kívül még csak egyet látogattunk meg, Pandur Istvánét, akit az ügyészség vádlással vádol.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Szerbia hadat üzen. (Filmkomédia az Apollón.) A filmgyártásnak is meg vannak a maga aktuálisai. A háborus események kötik most az operatőrök munkáját, amely nemcsak a komoly történelmi eseményekben merül fel, hanem ötletes filmkomédiákat is készítenek az ellenséges államokról. Szerbia hálás talaj volt erre s sikerült is olyan ragyogóan szellemes és jellemző filmet piacra hozni, hogy a közönség nem győz majd eleget mulatni Petáron és a királygyilkos bandáján. Petár királyon kívül Pasics miniszterelnöknek s a hevílőkenyetránykíráltnak, Györgyének a bohókára készített karikatúráját láthatjuk a képen, melyek összefoglalt eseménye azt mutatja be humoros színezetben, hogy Szerbia, a már kiporított, vásott kölyök hogyan készült a háborúra. Egymást érik a nagyszerű komédiában szűk mesnél szelimesebb jelenetek s a publikum bizonyára hálás lesz az Apollónak,

hogy az aktuális filmkomédiát műsorra tűzte. Kedden és szerdán kerül bemutatásra a film. A keddi ünnepi előadások kora délután kezdődnek.

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődtek. Müttermüller József igazgató. 4681

* Schylock, a krakói bankár, közkívánatra legközelebb az Urániában. 5

* Európa és egyes államok háboru-térképei Kerpeinél kaphatók. 114

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

Megverték

az angol trónörökös a németek

(Eut a walesi herceg Kluck tábornok csapatai elől.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, szeptember 7.

Az angolokat általában, mint a világ legszámítóbb, legokosabb embereit ismerték mindenütt. Ebből a feltevésből származott az a gőgös angol mondás, hogy Nagy-Británia sohasem veszíthet, mert ha a látszat szerint kikapna is valamely háboruban, tényleg — egy titkos és ravasz számítás szerint — a nyereség akkor is az övé, csak később és rejtve szedi föl a hasznot. A hidegvérű angolokat azonban most mégis elhagyta a bölcs számítókéességük és a németektől sokkal súlyosabb vereséget szenvedtek, semmint azt a legsötétebb pillanatukban is hitték volna.

Londonból kerülő utakon már hire jött, hogy egész Angolországban szörnyű nagy a kiábrándulás úgy a franciákból, mint az oroszokból. Ehhez most egy újabb adatot fűzhetünk hozzá, amely minden eddig ismert mozzanatnál szenzációsabb. Egy olaszországi tudósítás arról értesít bennünket, hogy Kluck német generális nagyszerű hadserege nemcsak French angol generálisszimust és haderejét verte meg borzalmasan, hanem hogy ebben a csúfágban megosztozott V. György angol király legidősebb fia, a velszi herceg is.

Génuába érkezett Angolországból a „Highland Scott” nevű nagy személyezállító gőzös, amely még július 23-án indult el az egyik angol kikötőből. A hajóra utazás közben több szikratávirat érkezett, amely az utasokat értesítette az Angliát érdeklő háborus hírekről. Az angol hajó utasai megállapíthatóan minden eseményről helytelenül és célzatosan voltak informálva. Azt egyáltalán nem is sejtették, hogy az angol szárazföldi hadsereget a németek mindenütt pécékké verték.

Elmondották azonban a Highland Scott utasai a következő részletet, ami eddig a kontinensen nem volt ismeretes:

Az angol hadvezetőség úgy indult a harcba, hogy annak tartamát két, sőt három esztendőre tette. Eddig százötvenezer katonát küldött Franciaországba, de igen nagyszámu csapatok kiképzése folyamatban van. Az angolok oly sok reményt fűztek hadseregükhöz, hogy annak vezérkarával együtt francia földre ment a velszi herceg is, az angol trón örököse.

A hajó utasai elmondották még, hogy V. Györgynek még egy fia van az angol hadsereggel: ez a fiú az Északi-tengeren lévő nagy flotta egyik hajóján midshipman, őrálló matróz. Az angol birodalomnak jóformán az egész tengeri hadereje, közel ötszáz kisebb-nagyobb hajó tartózkodik az Északi-tengeren, míg a La Manche csatornát a francia hajóhad tartja megszállva.

Aradiak levelei a harcterekről.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Az Aradi Közlöny szerkesztősége — a hivatalos rendelkezések szabta korlátok között — szívesen közöl a harcterekről érkező leveleket, amelyeket aradi katonák küldtek haza hozzátartozóiknak. Kérjük olvasóinkat, hogy juttassák el az érdekesnek talált leveleket hozzánk. Családi vonatkozású és intímus részeket azokból nem hozunk nyilvánosságra és a levelet sértetlenül visszaadjuk beküldőjének.

Egy aradi Máv. tisztviselő írja az északi harcterről:

— „Megyünk, rohanunk, hogy elvérzett bajtársaink hősi halálát megbosszuljuk, hogy drága hazánk dicsőségét megvédjük és győztesen visszatérjünk. Katonáink oly lelkesek, olyanira biznak vezetőinkben, hogy győznünk kell. A cselekvés pillanata közeledik. Félelem nélkül megyünk bátran előre. Istentől kérjük, hogy adjon fegyvereinknek sikert.”

Nagy érdeklődésre tarthat számot az a levelezőlap, amelyet egy brádi magántisztviselő írt a déli hadiszínterről.

— Feladatunkat — mondja — a legnagyobb sikerrel oldottuk meg, az ellenséges területet teljesen megtakarítottuk, volt eddig négy ütközetünk, mindegyikből győzelmesen kerültünk ki, a montenegróiakat három, a szerbeket egy ütközetben vertük meg. Toljes három napig küzdöttünk, míg megerősített állásukból kivertük őket. Részünkről csak nyolc ember esett el s huszonhárom sebesült meg, de az ellenség veszteségei óriásiak. Elfogtunk egy szerb őrnagyot, egy kadettet, 18 embert, egy esomó fegyvert, municiót, ruhát, takarót és 100 láda pálinkát. Minden ládában 240 üveg volt s a legénység közt szétosztottuk. Most pihenünk, de nemsokára megyünk tovább.

Egy vasutездrebeli tartalékos tiszt Galiciából a következőket írja:

— Óriási nagy a lelkesülés, szerencsésen nyomulunk előre. Küldjük szép számmal a foglyokat Magyarországra. Szabad időnk igaz, hogy kevés van, de ami van, jól töltjük. Mi magyar fiúk — tizenhatan vagyunk — özszeültünk, azután elbeszélgetünk a napi eseményekről.

Szóllósi Zsigmond dr. pécskai ügyvéd a napokban elutazott. Azon a vonaton Szeged és Békéscsaba között rendkívül sok katonát vittek. Csorvás község állomásánál nagy deputáció várta a katonavonatot.

— Kijött az egész községi előljáróság — írja Szóllósi a bátyjának, Szóllósi István c. igazgatónak — és átadott egy nemzeti színű lobogót. Együttal közölte velünk a község közgyűlésének azt a szép határozatát, hogy amennyiben a zászlót a háboru után visszaviszszük, kapunk a községtől száz koronát.

Közös minisztertanács. Bécsből jelentik: Berchtold gróf külügyminiszter elnökletével minisztertanács volt, amelyen Stürgkh gróf, Tisza István gróf, Bilinski, Krobotin, Hazai miniszterek és Keiler tengernagy vettek részt.

Közös haditervünk Németországgal.

— Az orosz harctéri seregeink eredményei. — Elért célok. — További előnyomulások. — Ujabb diadalunk a Száva mellett. — Egy szerb hadosztály szétveretése. — Több ezer hadifogoly. —

— Hivatalos távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Zágráb, szeptember 7.

sulyt Oroszország ellen dobni, ahol csak az ellenséges területre való mélyebb behatolás teszi lehetővé a döntő ütközések kikényszerítését.

Ez a stratégiai alap gondolat mindenesetre azon a feltevésen alapult, hogy a mi hadseregünk elég erős lesz ahhoz, hogy az orosz tulerőt feltartsa nyugatra való előtörésében és hogy azt részint saját területén, másrészt délnyugati határán addig foglalkoztassa, míg a blokk német részének sikerült tulerőjével Franciaország szívébe a dőfést keresztülvinni.

Ezt a feladatot hadseregünk fényesen megoldotta.

A szerep, amely a világháború első fázisában osztályrészül jutott, kevésbé ragyogó és kevésbé hálás, mint amelyet német szövetségünknek kellett eddig elvégeznie. De feladatunk azért éppoly nehéz volt és nem kisebb hősiességgel oldottuk meg. Amíg a német seregek az egységes operációs tervek értelmében tulerővel Franciaországba nyomultak be, addig nekünk az a szerep jutott, hogy olyan ellenséggel álljunk szembe, aki a sokszoros tulerőt magának mondhatja. Német szövetségünknek az volt a feladata, hogy Franciaországot gyorsan legyőzzék, a mi feladatunk az volt, hogy a sokszoros orosz tulerőt lekötve a német győzelmet Franciaországban lehetővé tegyünk.

Erre a célra elég lett volna, hogyha mi Oroszországgal szemben a defenzívára szorítokozunk. Ezt azonban csak seregeinknek egy részével tettük meg, csak azzal, amelynek a háromszorosan erősebb orosz főerő előnyomulását Lemberg környékén ki kellett állnia. Ez a mi defenzívánk eredményes volt, derék seregeink fényes bátorsággal, nagyszörű kitartással és felsőes vitézséggel oldották meg feladataikat. Hadseregünk másik része azonban támadólag lépett fel, győztesen bevált Oroszországba, kiterjesztette győztes csatákban balszárnyát Lublinig és döntőleg megverte Zamosonél és Komarownál az orosz Bug-sereget, amely vörös fejjel futott meg. Ezek grandiózus teljesítmények a világ legnagyobb katonai hatalmával szemben és amely szívében azt a hitet nevelte naggyá, hogy hadseregünket, ha szembe mer vele állni, mint a pelyvát elfujja.

A német-osztrák-magyar blokk egységes operációs terve tehát idáig fényesen bevált.

Eredményei a háború kezdetén szilárd reményt nyújtanak arra, hogy annak további folyamán is sikerrel folytatódjanak. Ahol egyenlő erővel állottunk az oroszokkal szemben — mint Wieprznál és a Bugnál — mindenütt szétörtük őket. Ahol háromszorosan tulerővel rontottak ránk, mint Lembergnél, ott a rátorésüket, a mely össze akart bennünket tiporni, kitarító defenzívánkkal meggyőztük.

Közeleg Franciaország teljes letörésének ideje és ideje annak, mikor német szövetségünk abban a helyzetben lesz, hogy nyugaton felszabadult erőit Oroszországba dirigálja. Akkor ki fog egyenlőtlení az a számbeli orosz

viszony, amely idáig ránk néve volt kedvezőtlen s amelyet csak seregeink összehasonlíthatatlan bátorsága tudott paralizálni. Az orosz hadseregnek egyenlő erővel szemben állva, — ki kételkedik ebben — a német-osztrák-magyar blokk a cári birodalom katasztrófáját fogja előidézni. A haditörténelemben azok a heroikus küzdelmek, amelyeket idáig egyedül folytattunk az orosz hadsereggel szemben éppen olyan dicsőséges méltánylásra fog találni, mint Németország diadalmas bevonulása Franciaországba. Méltóképen sorakoznak a német fegyvereknek nyugaton elért győzelmei sorozatához, elengedhetetlen előfeltételei voltak azoknak. Németország tulerőjével ugyanolyan bravurral győzi le a francia seregeket, mint amilyen o. o. d. álatraméltó fényes eredménnyel a mi hadseregünk számos győztes csatában már idáig is visszavetette a többszörösen erősebb orosz ellenséget egyrészt, másrészt pedig hősiességével sakkban tartotta.

Véresen vertünk vissza újabb orosz támadást.

Budapest: (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: A Dankl hadsereg ellen az ellenség vasuton tetemes seregélycsapatokat vonultatott fel. Az ozekkel vívott már jelentett ismételt harcokon kívül tudomásra jutott, hogy a Kesztrane altábornagy parancsnokság alatt álló csoport az oroszoknak erős támadását véresen visszaverte és további határozott orosz ejtett foglyul. Külömben mind a két hadszíntéren, amennyire eddig ismeretes, aránylag nyugalom van. Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elvágva a Lemberg felé nyomult orosz sereg.

Budapest. (Magyar Távirati Iroda. Cenzurálva.) Krakóból táviratozzák a Morgennek: Nyugatgalíciai harctéren Dankl és Auffenberg seregei elvagták az orosz érintkezést a Lemberg ellen nyomuló és nyugati orosz haderők között.

Pihennek a seregek.

Bécs: (cenzurálva.) A főhadiszállásról jelentik a Neue Freie Pressének.

Tábori táviróink és telefonjaink mintaszerűen dolgoznak. A főhadparancsnokság össze van kötve minden seregparancsnoksággal, ezek a csapataikkal egészen a rajvonalgig és az úttagok állásáig szolgálnak a vezeték, úgy hogy pár perc alatt a legszélsőbb perifériákról jelentés van a főhadiszálláson. A mi hadseregünk volt az első, amely a telefont az állományoknál is bevezette és most aratja ennek a leterményezésének a gyümölcsét. A főhadparancsnokság abban a helyzetben van, hogy a frontoktól érkezett legaktuálisabb jelentések alapján a főhadiszállásról diszponálhasson. Tegnap pihentek az apparátusok. Legtöbb napok óta hetek után önmagától be kellett állania a hadiszűnetnek.

Csak Lublin körül folyik tovább a küzdelem.

Seregeink ellátása, noha igen sok nehézséggel jár a rossz orosz-lengyel utak miatt, nem ad okot panaszra. Dankl hadserege Lublin kormányzóságban az egész harctér legrettenetesebb küzdelmét folytatja, még pedig olyan területen, amelyet előbb orosz csapatok teljesen kiszivolyoztak. Ugy ez a sereg, mint más seregek rekvizíció által ezekben az országokban

Vezérkarunk egyik ma érkezett és az Aradi Közlönynek hétfő reggel megjelent számában közre adott jelentéséből megtudtuk, hogy az oroszok csapataink által kiűritett Lemberg földcsancit bombázzák. Ez azt bizonyítja, hogy Lemberg kiűritése észrevétlenül maradt és amint az eddigi hírek jelentették is, teljes rendben és zavartalanul történt meg. Vezérkarunknak egy másik, ma éjjel érkezett jelentése megállapítja, hogy Dankl tábornok hadserege Lublinra tör elő és állandóan heves küzdelmet folytat és hogy ebbe a küzdelemben már beleszólt Kesztrane altábornagy csapata, amely az oroszok támadását Dankl serege ellen véresen visszaverte.

Ugy látszik, hogy az orosz haderő a Visztula és Wieprz között szeretné Dankl két fényes győzelmének eredményeit kontrakarrizálni. Ez annál kevésbé történhetik meg, mert exalatt Auffenberg seregei is győztesen előretörték és az északkeletre álló Dankl seregek segítségére lehetnek, eltekintve attól, hogy a Visztula tulsó oldalán, valahol Lotz és Radom között már tekintélyes német erők masiroznak előre Lublin felé.

Mennél jobban fejlődnek a nyugati és keleti harctéren az események, annál világosabbá válik, hogy az a stratégiai alap gondolat, amely a német és osztrák-magyar seregek operációinak közös bázisául szolgált, volt az egyedül helyes.

Mint egységes katonai blokk, tekintendő a monarchia és Németország, a mely egyidejűleg két harctéren akar érvényesülni.

A nyugati harctér Franciaország, összehasonlítva a keletivel, kisebb terjedelmű és azáltal, hogy néhány száz kilométerre előnyomulás történt Franciaország területére, a döntés felidézhető. Azonkívül Franciaország vasutjainak és utjainak fejlődött állapota következtében hadicélokra elsőrendű terület. Éppen az ellenkező áll Oroszországra. Földrajzilag óriási terjedelmű és nem nyújt alkalmat arra, hogy határain túl fekvő néhány száz kilométernyi területen döntésre kerülhessen a sor, nem is szólva arról, hogy szegényes vasut és uthálózata a területére benyomuló seregek mozgását nagyon megnehezíti. Előállott annak a szükségessége, hogy a német-osztrák magyar blokk mérlegelje milyen erőfelosztással folytatható ez a két front elleni háború legjobban. A legészezerübb és legtermészetesebb megoldás az volt, amelyet tényleg meg is valósítottunk.

Az volt az elv: legelőször számbeli tulsullyal azt az ellenséget megtámadni, amelynek a területén a döntés nagyon gyorsan kikényszeríthető és azután Franciaországban megtörtént döntés után a számbeli tul-

aligha jutnak élelmeséhez. Itt-ott megtörtént, hogy a nehéz trén nem tudta követni az energikus offenzív csapatot, különösen megtörtént az Aussenberg seregnél, de nem szabad elfelejteni, hogy ez a sereg valóban napoleoni

meneteléseket végzett. Ilyen rövid ideig tartó torlódásokkal a háboruban számolni kell. Hogy a seregek jókedvűek és általában kitűnően vannak táplálva, ezt bizonyítja az operációk sikere.

Négyezer szerbet fogtunk el.

BUDAPEST. (Hivatalos.) A hadisajtószállás parancsnokságától a következő jelentés érkezett: A hadseregpáncsnok szeptember 7-én a következő parancsot adta ki: Örömmel tudatom, hogy mintegy négyezer főnyi szerb csapat, mely Mitrovicától keletre területünkre betörést kísérelt meg, fogságunkba esett. Ez alkalommal a délvidéken levő derékcsapatunk szerb hadiszert is zsákmányoltak. Mindez haladéktalanul az összes csapatokkal közlendő. Frigyes főherceg főhadparancsnok. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Budapest. (Hivatalos.) Zágrábból jelentik, szeptember 7.: A horvát országos kormány sajtóirodája a következő hivatalos jelentést teszi közzé szeptember 6-án: A szerb Timok hadosztályt, mely Mitrovica mellett átkelt a Száván, az osztrák-magyar csapatok azonnal szétugrasztották. Akik nem estek el, azokat elfogták. A foglyok száma ötezer. Csapatunk sok hadiszert zsákmányoltak. Frank, gyalogsági tábornok. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Budapest. (Cenzurálva.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Mitrovicánál elfogott szerbek között hatvankét tiszt van. A szerb hadsereg akcióképessége megtört. Terstyánszky jelenti: A tizenkét napos szabácsi harcoknál mindig főnyesen vertük vissza az ellenséget. Csakis az orosz harctéri események kényszerítették bennünket visszavonulásra.

Szerb tisztek a montenegrói csapatokban.

Róma. (Magyar Távirati Iroda jelenti. Cenzurálva) Agence Italienne híradása szerint Jankovics szerb tábornok két szerb alezredessel Montenegróba érkezett a szerb-montenegrói kooperáció vezetésére.

Orosz tisztek a szerb hadseregben.

Budapest. (Cenzurálva, Távirati Iroda.) Szófiából jelentik a Kölnische Zeitungnak: Szerb hadsereghez kétszázötven orosz tisztet beosztottak.

Török-országi háború előtt.

Szófia: (Táviróda cenzurálva.) Itteni diplomáciai körökben minden pillanatban várják a török-országi háború kitörését, dacára annak, hogy a hármass entente minden igyekezetével ezt megakadályozni.

Görögország támadására készül Bulgária ellen.

Szófia: (Cenzurálva, Táviróda.) A szófia sajtó a legkomolyabb szintben tünteti fel a macedóniai bolgárság helyzetét és megállapítja, hogy Görögország provokáló módon egybegyűjti hadait a bolgár határon.

Anglia perfid szerepe.

Rotterdamból egy jelentés érkezett, amely bizonyítja, hogy Anglia bujtotta fel ezt a háborút, Angliának volt érdeke a háború s Anglia azt akarja, hogy a háború hosszú ideig húzódjék, hogy ezáltal úgy Franciaország, mint Németország meggyöngyöljön. A jelentés így szól:

Londonban nyilvánosságra hoztak egy dip-

lomáciai aktát, amelyet Edward Grey angol külügyminiszter s Cambon francia és Benckendorff orosz nagykövetek irtak alá. Az aktában Anglia, Franciaország és Oroszország kötelezik magukat egymás között, hogy a háború folyamán külön-külön nem kötnek békét. A kormányok megegyeztek, hogy ha a béketárgyalások ideje elkövetkezik, egyik szövetséges hatalom sem fog a másik hozzájárulása nélkül békfeltételeket felállítani.

Portugália üzletet köt.

Rotterdam. (Cenzurálva.) Egy idevaló lap közli, hogy Portugália eladta egész hadiflottáját Angliának.

Elsülyedt angol hajók.

Rotterdam. (Cenzurálva.) Angol partoktól harminc mérföldre két angol hajó aknába ütközött, levegőbe repült és elmerült.

Budapest. (Cenzurálva.) London: Wilson vonal Rino gőzöse aknába ütközött, angol keleti parton elsülyedt. Legénységet, utasokat husz Párisból menekült orosz kivételével megmentették.

Sebesült kocsók a déli harctérről.

— Éjjeli szállítás Aradra. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 7.

Tisch Mór dr. az aradi Vörös Kereszt Egylet főorvosa ma délután arról kapott értesítést, hogy a déli harctérről Aradon keresztül újabb sebesülteket szállítanak este tizenegy óra tájban. Az állomáson berendezett üdítő és kötöző állomás egyszerre megelégnék erre a hirre és tizenegy órára, a főorvos rendelkezéseinek megfelelően teljes orvosi, betegápolói és üdítőhölgy készlettel várta hőseinket, akik sebzett testtel, fáradtan, elesigázva jönnek a harcok mezejéről. Az est folyamán újabb telefonjelentésben arról is értesítették a főorvost, hogy a sebesültek itt maradnak Aradon.

Hosszabb késés után végre negyed egy óra tájban berobogott az Acsev szeged-aradi vonaláról a sebesült szállító vonat, amelyet az étkezőnek és bekötőhelynek berendezett nagy raktárépület elé irányítottak. A vonat tizenegy teherszállító kocsiiban összesen százhatvankilenc sebesültet hozott, akiket azonnal kiszállítottak szalmával bélelt, nem a legkényelmesebb kocsijaikból. Szemere Kálmán állomásfőnök külön, kényelmes lépcsőket készíttetett a vasuti kocsikhoz és ezek segítségével a sebesültek elszállítása sokkal könnyebben ment.

Először körülbelül tizenhat súlyos sebesültet szállítottak el hordályakon az állomás előtt álló kocsikhoz. A súlyos sebesülteket, akik leginkább lábukon kaptak töréssel komplikált golyó vagy srappel-sebet, a kórházba vitték.

A könnyebb sérülteket — legtöbbször a kezén, igen sok a homlokán, fején sebesült meg — először az étkezőbe invitálták meg a csupa készség, csupa szivesség, csupa szerető asszonyi szívű hölgyek, akik a súlyos, hordályon fekvő sebesülteket is elárasztották konyakkal, párolgó, illatos teával, cigarettával, ennivalóval.

A sebuk átkötözését kérő hős katonákat a kötőzhelyen új kötással látták el. Volt közöttük akinek balkezéről a középső ujját teljesen elsodorta a szerb golyó, akinek felső ajkát furta át és két fogát ingatta meg, de nem is ütötte ki. Valamennyien — jórészt cseh és morva származású legények jókedvűen, edzetten és hősiességgel viselték szenvedéseiket és úgy beszéltek a rettenetes harcról, amelyben testük épségét kockáztatták, mint valami apró szeményről. Egy piros parolis őrmester, akit nyakán ért a golyó és emiatt furosa ferdén kellett tartania a fejét, kedélyesen mesélte el a harc történetét:

— Mi a szerb határtól nem messze táboroztunk egy kis községben. A határon a Száva mentén népfelkelők tartották az őrséget. Sok őrszemünk volt fölállítva és én bizony nem tudom megérteni, hogy miként tudtak az őrszemek ellenére is átjönni a szerbek. De átjöttek, tulerőben voltak és visszakergették a népfelkelőket. Ez szombat és vasárnap közötti éjszaka történt. Mi ekkor még mit sem tudtunk. Vasárnap délelőtt tíz órakor alarm volt, nyomban indultunk és utközben hallottam, hogy a szerbeknek sikerült átjönni, hidat is vertek a Száván, egész divízióval vannak. Tizenegy óra tájban kezdődött a csata. A szerbek fedezet mögül, kukoricásokból tüzeltek reánk. Jöttek a srappelök is. Egyik alig száz lépésre tőlem robbant szét. Golyója itt érte az arcomat, de nem sebzett meg. Egy másik golyó a srappelből a jobb kezemet érte. Ez sem ártott. Két perccel később kaptam a golyót a nyakamba. Ez már fegyverből jött. Azután a kötőzhelyre vittek és nem tudom mi történt, csak hallottam, hogy nagy győzelmet arattunk.

Egy másik sebesült — a polgári életben pénzbeszedő egy nagyobb cseh városban — akinek lábát törte el egy srappel szilánk, mosolyogva feküdt a hordályon. Törött lába sajtóságon, bántóan remegelt, de a szája mosolygott és szava vidám volt:

— Olyan golyózapot még életemben nem értem meg mint volt — mondotta. — A szabácsi harcok nem is hasonlíthatók a vasárnap-hoz. Srappel, gyalogsági löveg: valóságos esővel. De mi sem maradtunk adósak! A szerbek az éj leple alatt jöttek át a folyón, hidat is rögtönöztek és mire én tűzvonalba kerültem, már javában áll a harc. Tulerővel szemben küzdöttünk, de azután megszólaltak tüzérségünk ágyui és a Szávába söpörték a szerbek hidját. Akkor mindannyian tudtuk, hogy most a miénk a diadal, belefojtjuk a szerbet a Szávába, nincs menekülése. Hanem az ütközés végét nem értem meg. Egy srappel-szilánk a bal lábamat érte, elvágódtam. Mielőtt elszállítottak volna hallottam, hogy nagy győzelmet arattunk, négy, vagy ötezer szerb került a fogságunkba. Minékünk nem voltak nagyobb veszteségeink. Halottunk alig és mi sebesültek itt vagyunk. Vasárnap délután óta vagyunk uton.

A sebesülteket — a kórházba szállított súlyosabb betegeken kívül — a tartalékházakba vitték lóvasuti kocsikban. Itt még volt egy kis kalamitás, mert egymásután három lóvasuti kocsi is kisiklott az állomás előtt. A sebesülteket leszállították, majd a kocsik helyreemelésére után ismét felülhettek és indulhattak pihenni a fehér kórházi ágyakra.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy

divattermemet szeptember hó 1-én újból megnyitottam.

Becsés pártfogásukat kérve, vagyok tisztelettel

Karpelesz Irén,

Helm Domokos-utca 1. szám.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. G. tanár. Teljesen igaz van mindabban, amit ír, azonban az eset mégis sokkal jelentéktelenebb, semhogy megirhatnánk.

Egy olvasónő. Fővárosi lapban kádított ilyen felszólítást nem ismételtünk meg, nem is lenne értelme. Amit az aradiak akarnak gyűjteni, arról ugyanis közlésesnek felhívást.

Tótvárad. Haditűtök illetve, hadi tilalom alatt áll az eféle átvonulások közlése.

Tábori posta. A harcoló sereg sokszor annyira eltávolodik postájától, a szerző szívéhez tartozók pedig legtöbbször nem tudják elég pontosan és részletesen fölrírni a tábori címeit és így nem csodálatos, ha a hazulról küldött levelek néha nem érkeznek meg idejében a harcoló katonákhoz. Ma, amikor annyi gond és baj van, a tábori posta apró kalamitásaitól el kell tekinteni.

Eleklek. A moratórium elsősorban bevonultakra vonatkozik ilyen ügyleteknél.

W. R. Érdekes sorait figyelemmel olvastuk és néhány hét előtt közöltük is volna, azonban ma már az események forgata túlhaladt ezeken az eseményeken.

Önkéntes 9. Tessék a katonasírgyűjtéshez fordulni, ahol minden irányban kimerítő felvilágosítást kap.

Egeista. Bármilyen uton adjon olyan címet, amelyre részletesen lehet írni. Akkor mindeuro felvilágosítást és utmutatást kap. Más módon nem lehet már föntartani az összeköttetést.

Miki-VIII-Vall. Tessék Aradra egy levelezőlapot írni Halász Lilly uricányának.

M. I. né Sajnálatainkra nem közölhetjük.

F. V. Az illető intézetnél époly biztos mint a többinél. Moratórium pedig az ilyen ügyleteknél csak a bevonultakra vonatkozik.

Feladó szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Óvás!

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy a közeledő iskolaidényre szükségilendő használt tankönyvekből saját érdekükben és egészségi szempontból tiszta példányokat vásároljon. Gőszzerű tehát az alanti cégnél már most be-szerezni, hol félárban a legtisztább tankönyvek tetszés szerint kiválaszthatók.

Décsi Géza

könyv- és papirkereskedése Arad, Forray-
utca. Hunyadi-palota. Telefon 902. Megren-
delések vidékre is legmegbízhatóbban elintéz-
tetnek. 4861

* Az ezen rovat alatt közöltékekért nem vállalunk felelősséget.

Aradi Közlöny a harctérre vonultaknak.

A tábori posta útján az Aradi Közlöny eljuttatható a hadba vonultak kezébe. A lap küldése a következőképp történik:

**Bevonult vidéki előfizetők
vagy rokonaik,
vagy a bevonultak ismerősei**

megrendelik a lapot, úgy mint eddig, az előfizetési díjat postautalványon küldik be.

Aradról bevonult előfizetők

kiadóhivatalunkban az előfizetési díjat hozzátartozóik által küldik be.

A díjak a megrendelésnél előre fizetendők és a tábori postai szállításmá is

Egy hóra két korona 40 fillér.

Negyedévenként hét korona.

Címzés.

Pontos cím bemondását kérjük. Név és rang mellett szükséges az ezred, a század, az úteg stb. megjelölése és feltétlenül kell a tábori posta száma.

APOLLO SZÍNHÁZ.

ZRINYI-UTCA. (BÁRD BOHUS-PALOTA.)

Kedd, szerda

Szerbia hadat üzen

film méka folytatásokban,

kacagató

I. rész.

Petár háboruból és k.

Minden előadásban aktuális háborus képek.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vörheny, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek fokozottab erővel léphetnek fel, mint más évszakokban, miert is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítőszer kéznél legyen. A jelenkor legjobb fertőtlenítő-szere-a

Lysoform

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben 80 fillérért minden gyógyszer-tárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miert is az összes orvosok beteg-
ágyak fertőtlenítésére, antiszeptikus kötszé-
seknél (sebekre és daganatokra), kéz és arcmosásra és ragályok elhárítására, nőknek általánosan irrigációra, stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipere szappan 1% lysoformot tartalmaz és antiszeptikus határu. Alkalmazható a lekönyesebb bőrre, még csecsemőknél is; szőpili, megpuhítja és illatosítja a bőrt. Egy kisérlet s On a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni. Darabja 1 korona.

Fedormenta Lysoform

erősen antiszeptikus hatásu szájviz. Szájbél-
rögön és nyomtatlanul elűntet és a fogakat konzerválja. Használandó továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmak-nál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízbe. Eredeti üvege 1 korona 60 fillér.

Az összes Lysoform készítmények kaphatók minden gyógyszer-tárban, drogériában és újabbban a jobb fősztrikerészekben is. Kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az Egészség és fertőtlenítés című érdekes könyvet.

Ahol Lysoform nem volna kapható, oda közvetlenül is küldünk 6 korona előzetes beküldése esetén 3 üveg Lysoformot, 2 db. szappant és 1 üveg szájvizet. 4861

Dr. Keleti és Murányi

vegyészeti gyára Ujpesten.

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Új húscsarnok.

4910

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy ma reggeltől kezdve **Thököly-tér 7. szám alatt** — a kis posta mellett — húst mérek ki. Helyszüke miatt egyelőre rövid ideig csak sertéshussal, tiszta olvasztott zsírral, nyers zsíros szalonnával és mindenféle kolbászneművel szolgállok. Régi vevőim bizonyára ismerik üzletszoliditásomat, valamint azt, hogy mindig a legjobb húst mértem ki s midőn az ő támogatásukat külön is kérem, vagyok teljes tisztelettel

Dezsőfi (Deutsch)

Lakatos és mechanikus műhely

Aradon, József herceg-ut 17. Telefon szám 826.

Van szerencsénk a helybelli és vidéki közönség b. tudomására adni, hogy a mai kor igényeinek megfelelő lakatos és mechanikus műhelyt nyitottunk. Elvállalunk e szakmába vágó munkákat, mindennemű javítást és motor munkát, bármilyen gépek és motorok évi jókarbantartását a legjutányosabb árban. Javitunk biciklit, varrógépet, továbbá készítünk vaslépcsőt, folyosó, kerítés, felvó és sűrűcsot minden kivitelben, végül legtakarékosabb tűzhelyeket. **Autójavítás, autó-garage. Gummi vulkanizálást** a legjutányosabb ár mellett eszközölünk. A n. é. közönség b. pártfogását kérjük, hazafias üdvözléssel

Katkó István és Társa.

4905

Hirdetmény.

Pa szentpáli bérletem megszűnte folytán az ottani összes gazdasági felszerelés és élő állatok, u. m.: muraközi anyalovak, csikók, fejőstehenek, növendék jószág, angol hus anyajuhok, stb. szabad kézből, a helyszínén eladó.

Háberéger György

Pa Szentpál. Vasut és postaállomás Sofronya. 4902

Izr. leányinternátus.

Van szerencsénk a m. t. helybelli és vidéki szülőket értesíteni, hogy szeptember hóban egy internátussal egybekötött magániskolát nyitunk,

ahol elemi- és polgáriiskolás leánykák gondos nevelésben és tanításban részesülnek, itthon, vagy kívánatra — ha az iskolák megnyílnak — bármely iskolába rendes növendékként beírattnak. Ugyisint bejáró növendékeket is elfogadunk. — Külön tárgyak: zongora, festés és művészi kézimunkák. Személyes, vagy levélbeli megkeresésekre készséggel ad felvilágosítást az intézet tulajdonosa

Stern Ilonka,

okl. tanítónő

Arad, Tököly-tér 7., I., 13.

4808

Leánynevelő intézet.

Háztartás és továbbképző iskola Gráz, Ruckerlberg Blumengasse.

Előkelt nevelő-intézet 4—20 éves leányok részére. (Schweizer Intézet.) Saját villa, kert, sport, naponta torna, továbbképző: irodalom, történelem, földrajz, stb.-ből. Nyelv, zene, ének, festés, kereskedői tanfolya n. Kézimunka, fehér- és ruhavarrás; háztartás és főzés tanítás. Szabad tantárgyválasztás.

Gráz, Ruckerlberg-Blumengasse. Steiermark. 4155

Fekete Sas Használt
kerékpár
szálloda 4570
megnyilt. 4905
megvételre kerestetik.
Ajánlatokat Losonczy Lajos ékszerészhez Arad, Szabadság-tér.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Női

fehér és színes

kalap kiállítás

minden ünnep- és vasárnap esti 9 óráig a Fehér-Kereszttel szemben, rendkívüli olcsó árak.

Férfi kemény- és puha-kalapok nagy raktára

Kalap tisztítást, festést és alakítást a legjobb modellek után olcsón elvállalom.

Első Aradi Villanyerőre be rendezett kalapgyártás nagyban és kicsinyben.

Tisztelettel

4887

Bittenbinder Konrád,
Arad, Deák Ferencz-u. 42.
„Fehér Kereszttel szemben.”

Ponyvát, zsákot, zsineget, gazdasági kötélárut, pokrócot, szalmaszakot legjobban és legolcsóbban szeresheti be az Erdélyi és Bácskai iparárú-raktár **Reich B. Károly Fia és Társa cégnél**
Telefon 649. Arad, Andrassy-tér 6. szám. (Verbos-ház.) Telefon 649. 4318

Apró hirdetések.

HÁZASSÁG.

Ösmeretség hiányában
az uton keresek 24 éves, igen szolid, adó ság nélkül levő, kir. To. re. szex-nél alkalmazott, nyug. díjaz. telekkönyvezetől vizsgáztat. úró fiam részére élettársat. (3. bel. vagy róm. kath. vallásu, rangkülönbség nélküli) megfelelő horemányal. Választ szeptember 16-ig kérek, B. R. alatt Köröshökény Arad-megye. 4901

ELLÁTÁS.

Intelligens család
1-2 gyermeket teljes ellátásra, gondos felügyelet mellett elfogad, József Ichereczeg-ut 8. l. e. ajtó 17. 4906

Iskolás fiukat
teljes ellátásra elvialok, esetleg zongora használattal. Cim Magyar-utca 6., ház: utajdonosnál. 4897

Nyugalmazott
isz. tanító jobb házból vállalkú-törőseggel nélkül 2-3 gimnáziumi, reál, kereskedelmi, polgári vagy elemi iskolai tanulót tanulmányi felügyelet és segítség mellett teljes ellátásba fel vesse. Házhoz járva fontikben és a német nyelvben 1-2 magánórát is vállal. Lakás: Aradon, Thököly Imre-utca, 11. sz. II. udvar. 4871

ALKALMAZÁST KERES.

Szabóné
ajánlkozik ruhák, kosztümök készítésére. Cim a kiadóban. 4828

ALKALMAZÁST NYER.

Mérlegképes könyvelő
keres nek, perfekt német és magyar jevelő, ki jó bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatok „S o galmas” jelige alatt a kiadó hivatalba küldődök. 4914

Tanítónét
keres isz. ur. család falura 6 éves kúcska mené. Német nyelv kötelező, zongorázok előnyben. Cim Dr. Heves Kötegyán Bihar-megye. 4900

Fiatal leány
vidéki u. házhoz 2 kicsiny gyermek melet felvétetik szeptember 15-re. Feltételek megírandók. Cim a kiadóhivatalban. 4899

Irodai munkában
járás ealy felvettük. Weiszberczef Mór Andrassy-tér 6. 4908

Ugyas
megbízható minden es leány ki önállóan ísz szonai leveletük Apponyi-körut 8. földszint 2. 4911

Ein bescheldeser
d. utches Frauen wud sofort zu d. ut 4 jahrigem Mädchen aufse nommen. Stern Mit sáró Apponyi ut 8. l. 3. Vortruppen von 1 bis 2 war in der Mittagsstunden. 4918

Szeptatás dada
azonnali belépésre kerestetik, Reisz József Alsóelmád 4878

OKTATÁS.

Polgári, gimnáziumi és reáliskolai tanulmányok biz-tos sikerrel előkészíthetők, vi déknek teljes ellátást nyerhetnek az isz. Intézményekben Arad, Charin Arad-u. 1 sz. 4785

ÜZLETEK.

Jó forgalmu
teljesen berendezett aradi szállás-üzlet italmértéssel átadó, Ue fleg bérbead. A bérlo ugyanott mé-száros vagy hentes áre tel 1. fog-lalkozhatik. Bővebbet Körösvölgyi pálinkaraktár Andrassy-tér 5. 4907

Boros Bca-tér 1. ar. alatt
egy nagyobb üzlet helység kiadó. 4951

KIADÓ LAKÁS.

3 szobás
utcai lakás mellet helyiségekkel szonai utca vagy november első 1-re kiadó. Kics Erdő-utca 1. 4912

Egy szoba
konyha és csokamrából álló ud-vart lakás Apponyi Albert-körut 1. sz. alatt kiadó.

3 szobás udvart lakás
október 1-re kiadó Behm-utca 1. szám alatt. 4852

Lipót-utca 3. számu
háiban egy 5 szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló szép ut-cai lakás november 1-re kiadó. 4788

Egy 1-ső emeleti
utcai lakás, mely áll 2 szoba, alk-ov, fürdőszoba, konyha és mel-lékhelyiségekből, november 1-re Szabadság-tér 12. sz. alatt kiadó. 4797

November
elszejére átadó 4 szoba, fürdőszo-bából álló lakás, szép gyümölcsös kerttel, évi 1000 korona bérért. Cim Varjassy J.-utca 5. 4867

Egy
csinosan burorozott külön bejárati utcai szoba a földszinten azonnal kiadó Zoltán utca 2. 4872

Kiadó lakás.
Legmodernobb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvart szobából és a szükre-ges mellékhelyiségekből azonnal ra kiadó. Étekezheini Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Langora,
írodaberendezés és varrógépek ol-csón eladók Arad központi utca 2. sz. 6 7. 4904

Tűzoltó-tű
szonai utca alatt, Varjassy János u. 181. Megvekinthető d. e. 9-10-ig. 4909

Legjobb legmertes
arc- és késműző a Hygea szappan 40 fillér, Lantim szappan 50 fill. Minifekt szappan tiszta növényi es-terháztól készült, ugyancsak, a legfinnyabb arcú hölgyek és gyer-mek k. escesemők mosására leg-alkalmasabb. Legtartósabb, legfi-nomabb és leghatásosabb tiszto-szappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Kados és Hehs Arad. Földes gyógyszer-tár Batthyányu. 1224

Vörök
urától levelet kérésre, tál kabátot, városi és utazó ru dák a legmertes árban. Hehs Igálla, Szent Pál-u. 12. 4899

Legfinomabb
szonai utca mellett különként 2 kor. áveg 20 fill. Citrom-szőrp különként 2 korona. A citrom-szőrp egy-két evőkanálnyi mennyiségű alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szőrp különként 2 kor. 40 fill. Ribizli-szőrp 2 kor. 40 fill. Földes Kelen-men gyógyszer-tára Arad. Osztos készítmények kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

KÜLÖNFÉLE.

2000 koronával
védelm 20 válla áthoz járs vagy társnót ker.sak. Arad, postaf. k 158. 4904

Bármilyen
bádigos és vízvezeték munkát k. D. Diamant Jenő szad, Weizer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

Ezerjőft
gyomor elixir. Emésztési zavarok, étvágytalanság, felúvódás, pro-morégés, émalygós, hányás, hány-ingor, szédülés, gyomorgörések, szőárekedés, bérsenyheség, tő-térgek (gúliszták) bélbacterinmoz-allon. Ára 1 és 2 korona Rak-tarak Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon. Batthyány-utca és ga ort Földes Kelenmen gyógyszer-tára Ara-don, Deák Ferenc-utca. 5.80

Iskolakönyvek!
Írószerek!
Füzetek!
Táskák!
nagy választék an kaphatók

Jámbor Antal
könyv és papírüzletében
Andrássy tér 3. (Tabajdi-utca) 1231
Telefon szám 1022.

„Matteine”
pócska- és molyiró vállalat
Arad, Tabajdi Károly utca 1. sz.
Telefon 10-48.
(Tulajdonos: Fischer)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását escaály évi bérért. — Polcskak és ezek polcskak végleges kiirtását egy évi jofállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irósi munkát a háztartás-ban semmi kárt, vagy zavart nem okoz. 3561

Első Aradi Orthodox
„Szalámigyár”
Herskovits Dezső és Társa
Arad, Boros Déni-tér 11. szám.
Telefon szám 820. Sürgöny-cím: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kiffinő minőségű sza-lámi, kolbász, hideg felvágott, fűsölt hús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Arjegyzék in-gyen és bérmentve. 3775